

Liceul Agromontan "Romeo Constantinescu"

Modul 6

Elemente de montanologie

Cursant: Frunzescu Antonius-Raducu
Postliceala 1A

Flora si fauna Muntilor Carpati

Carpatii Romanesti apartin sistemului muntos alpino-carpato-himalaian, ce cuprinde aria intercontinentala a Euroasiei. Lantul carpatic incepe la nord de Bratislava si ajunge pana la raul Timok, in Iugoslavia, constituind o prelungire a Alpilor. Lungimea Carpatilor o depaseste pe cea a Alpilor, inaltimea lor fiind insa mai mica. Lantul carpatic inconjoara bazinul transilvanean dinspre nord, est, sud si vest, asemenea unui zid ocrotitor, fiind numiti, pe buna dreptate, "coloana vertebrala" a spatiului mioritic. Formati din trei ramuri principale (Meridionali , Orientali si Occidentali) sunt munti de marime medie care ating inaltime de peste 2500 m. Situarea lor in zona de clima temperat continentală , caracterizata prin existenta a patru anotimpuri, flora si fauna din Muntii Carpati determina aparitia unor aspecte specifice de evolutie.

Muntii ofera cele mai marete si mai variate privelisti dintre toate frumusetile tarii noastre. Peisajul este determinat in mare masura de flora Muntilor Carpati, care acopera plaiurile muntilor incepand din zonele cele mai joase si pana la crestele cele mai inalte. Marea bogatie si diversitate a elementelor ce formeaza covorul vegetal se datoreaza asezarii geografice a tarii, conditiilor deosebite de clima si sol.

Flora Muntilor Carpati cuprinde o sumedenie de plante cu flori dintre cele mai frumoase ca infatisare si colorit – referindu-ne in acest caz la zona alpina – unde acestea impodobesc stancariile, coastele si bolovanisurile muntilor, oferind ochiului o minunata priveliste. Este suficient sa amintim intinsele covoare de branduse de munte (Crocus heuffelianus) ce rasar primavara timpuriu din ultimul strat subtire de zapada. De asemenea, braiele cu flori care cuprind zonele insorite ale muntilor calcarosi ca niste covorase in florite: garofitele rosii de munte, florile galbene ale ierbii osului (Helianthemum grandiflorum), cele de un albastru intens al ghinturilor (Gentiana verna), sau stelele argintii catifelate al florii-de-colt.

Flora Muntilor Carpati alcatuieste o priveliste de neuitat pe coastele de munte, unde sub aspectul unor covorase in florite de rhododendron sub razele soarelui se aprind parca intr-o vapaie de jaratic. Mai tarziu se intalnesc sisineii de munte (Pulsatilla alba), piciorul cocosului de munte (Ranunculus montanus), ciubotica cucului de munte (Primula elatior), degetarutul (Soldanella hungarica), sau degetarutul pitic (Soldanella pisilla). Odata cu venirea verii, golurile alpine se acopera cu numeroase plante viu colorate, alaturi de ierburi ce formeaza pajisti intinse. In luna iunie predomina mai ales

culoarea albastra a florilor de stanjenel de munte (*Iris ruthenica*), ale cupei (*Gentiana kochiana*), ale ghinturei (*Gentiana verna*), la care se adauga violetul rosiatic al florilor de anghelina (*Primula halleri*). In iulie-august, galbenul si rosul sunt cele mai raspandite culori. Aceasta este perioada cand infloresc garofitele de munte (*Dianthus tenuifolius*), garofita Pietrei Craiului (*Dianthus callizonus*), omagul galben (*Aconitum anthora*), armeria (*Armeria alpina*), dulcisorul (*Hedysarum hedysaroides*), cornutul de munte (*Cerastium arvense*), vartejul pamantului (*Pedicularis verticillata*), sclipeti de munte (*Potentilla ternata*), sngela voinicului (*Negritella rubra*), etc. Toata aceasta bogatie de forme si culori de pe pajistile alpine este intrerupta din loc in loc de tufarisuri de merisor, smardan, salcii pitice si altele. La tot pasul se intalnesc stancarii golase cu forme variate. Numeroase plante au aparut si in pamantul roditor, care s-a adunat cu timpul in micile crapaturi si neregularitati ale stancilor. Unele cresc sub forma de tufe dese, lipite de stanca.

Flora Muntilor Carpati cuprinde pe langa aceste plante de stanca si numeroase alte soiuri de flori precum: flamanzica de colt (*Draba compacta*), garofita alba de stanca (*Dianthus kitaibelii spiculifolius*), iarba surzilor (*Saxifraga paniculata*), lana caprelor (*Cerastium lanatum*), saxifraga rosie (*Saxifraga oppositifolia*), toporasii de stanca (*Viola alpina*), laptisorul (*Androsace villosa*), clopoteii pitici de stanca (*Campanula cochlearifolia*), cimbrul mare de munte (*Calamintha alpina*), pelinul de munte (*Artemisia petrosa*), galbenelele de munte (*Doronicum carpaticum*) si multe altele. Iarba rosioara (*Silene acaulis*), ochiul sarpelui (*Eritrichium nanum*), ochelarita (*Biscutella laevigata*), iarba de soaldina (*Sedum atratum*), saxifraga pitica (*Saxifraga bryoides*), ochii soricelului (*Saxifraga aizoides*), ciurul zanelor (*Carlina acaulis*), saxifraga de Bucegi (*Saxifraga demissa*), crinii de stanca (*Lloydia serotina*) cresc ca niste pernute lipite de stanca sau de solul pietros.

Privelistea carpatina cuprinde de asemenea frumoase plante alpine, care impodobesc cu florile lor acele locuri cu aspect trist de daramaturi si ruine, cu bolovanisuri, grohotisuri si pietrisuri, rezultate din macinarea continua a stancilor. Astfel se intalnesc: macul galben de munte (*Papaver corona sancti stephani*), linarita de munte (*Linaria alpina*), cerentelul (*Geum reptans*), cuisoara de munte (*Alyssum repens*), argintica (*Dryas octopetala*), capul calugarului (*Leontodon pseudotaraxaci*), linarita de munte (*Linaria alpina*), bunghisor (*Erigeron uniflorus*), romanita de munte (*Anthemis carpatica*), cruciulita de munte (*Senecio carpaticus*) etc. Aceste plante, prin radacinile si tulpinile lor subterane, ramificate si lungi, desi acoperite de pietricele, continua sa se alungeasca, leaga incet piatra cu piatra, reusind sa fixeze grohotisul nestabil. Dupa moartea lor, organele vegetative prin descompunere contribuie la formarea solului. Plantele alpine alcatuiesc intinse pasuni care hranesc turmele de oi, iar unele dintre ele prin substantele pe care le contin, sunt folosite ca plante medicinale. Foarte raspandite prin pasuni si locuri ierboase sunt: luntricina matasoasa (*Oxytropis*

halleri), inul zanelor (*Linum extraaxilare*), zmeoaie de munte (*Seseli libanotis*), ochincele mici (*Gentiana nivalis*), ochincele (*Lomatogonium carinthiacum*), anghinarea oilor (*Hypochaeris uniflora*), rusulita (*Hieracium aurantiacum*), fierea pamantului (*Gentiana utriculosa*), muscata dracului (*Knautia longifolia*), clopotei (*Campanula serata*), etc.

Flora Muntilor Carpati in majoritate e formata din plante nelemnoase, ierbacee. Dintre acestea cele mai numeroase sunt ierburile ce alcatuiesc pajisti alpine intinse (impodobite cu flori colorate si adesea placut mirositoare) si care dau caracterul dominant al vegetatiei. Aceste minunate podoabe ale muntelui sunt mereu admirate de cei care fac drumetii in aceste zone, starnindu-le dorinta de a le cunoaste si de a le ocroti. Nu trebuie uitat ca florile muntilor nu sunt nincaieri mai frumoase decat acolo unde le-a asezat natura.

In ceea ce priveste fauna carpatina, aceasta este diferentiata in functie de conditiile climaterice, geofizice si de vegetatie. Astfel ea este distribuita diferit pe cele trei lanturi principale ale Carpatilor (Orientali, Occidentali, Meridionali).

Fauna Carpatilor Romanesti este si ea deosebit de bogata si diversificata. Insectele numara specii variate, prezente pretutindeni. Pe infloritele pajisti alpine atrag atentia numerosi fluturi si variate specii de gandaci. In raurile limpezi de munte traiesc pastravul, lipanul si salamandra. Majoritatea mamiferelor care traiesc in Carpatii Romanesti sunt locuitori ai padurilor, intre acestea fiind: cerbul carpatin, ursul brun, rasul, jderul, bursucul, vulpea, capra neagra sau cocosul de munte etc. Spre deosebire de bourul moldovenesc, ce mai supravietuieste doar pe stemele si steagurile Moldovei, animalele pomenite mai înainte pot fi inca intilnite in Orientali si in afara gradinilor zoologice. Toate sint destul de discrete, cei care vor sa le vada in natura avind de muncit destul de serios pentru asta. In privinta nevertebratelor, familiile Dolichopodidae si Empididae s-au identificat 74 de specii dintre care 7 specii pentru prima data in Romania:

- *Rhaphium ensicome* (Memgen 1824) - Repedea - Smereceni
- *Rhaphium rivale* (Loew, 1869) - Repedea - Smereceni
- *Argyra spoliata* (Kowarz 1878) - Repedea - Carligatura.
- *Diaphorus halteralis* (Loewl 869) - Repedea
- *Hilara albitarsis* von Roser, 1840 - Repedea (Poiana Smereceni)
- *Empis* (s.str.) *nuntia* Meigen 1838 - Bistra - Paltin
- *Empis* (s.str.) *planetica* Collm 1927 - Repedea - (Smereceni)

In 1997, se colecteaza inca 15 specii de Coccinellidae si 35 de Cerambycidae (Coleptera), intre care si specia foarte rara in Romania - *Nivellia sanguinosa* (Gyllenhal 1827) - pe valea Carligatura, 17 km amonte de Repedea. *Rhopalopus femoratus* (Linnaeus 1758) si *Chlorophorus varius* (Muller 1766) sunt semnalate pentru prima data in Orientali.

Lepidopterele au fost studiate și ele, rezultatele fiind următoarele : s-au identificat 136 specii din 29 de familii. Au fost preluate și date din monografia rezervatiilor învecinate - Pop Ivan și Cuzii din Ucraina. în rezervatia Pop Ivan au fost identificați 65 de taxoni, iar în rezervatia Kuzii 86, cifre care dovedesc diversitatea lepidopterelor din zona.

Ihtiofauna în cursurile superioare ale raurilor și paraielor este săracă în specii dar datorită condițiilor ecologice sunt specifice, foarte valoroase calitativ, specii reofile pretentioase la cantitatea de oxigen și foarte sensibile la gradul de poluare: pastrav indigen (*Salmo trutta fario*), lipan (*Thymallus thymallus*), boistean (*Phoxinellus phoxinus*), babete (zglavoc) (*Cottus gobio*), babete (*Cottus poecilopus*). În partea inferioară a raurilor de munte: Ruscova, Frumusău, Bistra, numărul speciilor de pești este mai mare datorită speciilor de pești care intra din raul principal pentru depunerea icrelor ca: moioaga (*Barbus peloponnesius petenyi*), scoabar (*Chondrostoma nasus*) și chiar specia monument al naturii - loștrita (*Hucho hucho*) sau cleanul dungat (*Leuciscus souffia agassizi*).

Dintre amfibieni 8 specii sunt identificate cu siguranță: salamandra (*Salamandra salamandra*), salamandra de munte (*Triturus alpestris*), salamandra carpatică (*Triturus montandoni*) - specie endemică pentru Carpații Orientali și Sudeti, ce poate fi întâlnită, ocazional, în gropile adânci și umede din pădurile de fag, buhai de balta (*Bombina variegata*), broasca raioasă (*Bufo bufo*), broasca raioasă verde (*Bufo viridis*), broasca roșie de pădure (*Rana dalmatina*), broasca roșie de munte (*Rana temporaria*).

Reptilele sunt reprezentate până în prezent prin 6 specii care sunt: șoparla de câmp (*Lacerta agilis*), șoparla de munte (*Lacerta vivipara*), năparcă (*Anguis fragilis*), șarpele lui Esculap (*Elaphe longissima*), șarpe de casă (*Natrix natrix*), vipera (*Vipera berus*), dintre care, două specii sunt trecute în lista roșie (*Anguis fragilis*) și (*Elaphe longissima*). Dintre reptile cea mai frecventă și cea mai caracteristică golurilor de munte și fanetelor montane este șoparla de munte (*Lacerta vivipara*)

Clasa păsărilor este reprezentată prin specii caracteristice de munte, rarități faunistice pentru România - cocosul de mesteacăn (*Lyrurus tetrix*), cocosul de munte (*Tetrao urogallus*), ierunca (*Tetrastes bonasia*) – cât și prin ornitofauna tipică din zona montană a fagetelor și pădurilor de amestec de rasinoase, precum și a golurilor de munte. Lângă cursurile de ape sunt instalate specii caracteristice ca : mierla de apă (*Cinclus cinclus*), fluierar de munte (*Tringa hypoleucos*), codobatura de munte (*Motacilla cinerea*) și codobatura albă (*Motacilla alba*). În fagete speciile caracteristice sunt : ciocanitoarea spate alb (*Dendrocopos leucotos*), muscar gulerat (*Ficedula albicollis*), etc. în pădurile de amestec apar și speciile specifice pădurilor de rasinoase ca : alunarul (*Nucifraga caryocatactes*), pitigoiul de bradet (*Parus ater*), etc. În pădurile pure de molid speciile cele mai caracteristice sunt : cocosul de munte (*Tetrao urogallus*), ciocanitoarea de munte (*Picoides tridactylus*), forfecuta (*Loxia curvirostra*), scatiu

(Carduelis spinus), etc. Acvila de munte (Aquila chrysaetos) apare pe langa alte specii de pasari rapitoare care cuibaresc in padurile de limita, ca: sorecarul (Buteo buteo), uliul (Accipiter gentilis), uliul pasarar (Accipiter nisus), vanturel rosu (Falco tinnunculus), etc. Dintre speciile de pasari inca prezente in zona cu populatii viabile unele figureaza in lista rosie ca Aquila chrysaetos, Aquila pomarina, Lyrurus tetrix, Bubo bubo, Pieoides tridactylus, Corvus corax, etc.

Data: 17-02-2014